

หลักสูตร วิชา การจักสาน

จำนวน ๒๐ ชั่วโมง

กลุ่มวิชา คหกรรม

ศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอรัตนวาปี

ความเป็นมา

เครื่องจักสานไม้ไผ่เป็นผลิตภัณฑ์หัตถกรรมที่พบได้ในแหล่งชนบทของประเทศไทยทั่วทุกภาค ซึ่งจะเป็นเครื่องมือเครื่องใช้ของคนในชนบท แบ่งได้เป็นเครื่องใช้ในครัวเรือนกระบุง ตะแกรง คานหาบ กระดัง เครื่องใช้ที่รองรับพืชผลทางการเกษตร ตะกร้า เข่ง ไซ้บรรจุผักผลไม้ เครื่องมือจับสัตว์น้ำ ลอบ ไซ เป็นสิ่งจำเป็นในชีวิตประจำวันแทบทุกอย่าง สามารถทำเองได้หรือซื้อได้ในราคาไม่แพง ในแต่ละท้องถิ่นงานจักสานไม้ไผ่ คือ งานศิลปะอย่างหนึ่ง เพราะจะต้องสร้างงานที่ออกมาจากจิตใจที่รักในงานสร้างสรรค์ จรรโลงเอกลักษณ์และวัฒนธรรมในท้องถิ่น มีความพยายาม ความฉลาดหลักแหลม ประยุกต์พัฒนารูปแบบให้ดีขึ้น โดยไม่ทิ้งความรู้และภูมิปัญญาเดิมของท้องถิ่น แสดงถึงวิถีชีวิตของคนแต่ละท้องถิ่นได้ ทำให้รู้ว่างานที่ทำออกมานั้น มาจากแห่งไหนตำบลใดจนเกิดค่านิยมว่า ผลิตภัณฑ์หัตถกรรมหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ การทำเครื่องจักสานแต่เดิมจะใช้แรงงานและมีมือของตนเองเป็นส่วนใหญ่ จะต้องมีความอดทนและจิตใจที่รักในงาน สาน ใช้วัตถุดิบไม้ไผ่ หวาย เถาวัลย์ขนาดเล็ก มาช่วยในการมัดผูก ซึ่งใน ชนบทแต่ละท้องถิ่นมีวัตถุดิบที่ไม่เหมือนกัน งานจักสานต่าง ๆ มักจะทำกันในเวลารว่าง หลังหมดฤดูการทำเกษตรกรรมแล้ว สามารถสร้างงานเป็นอาชีพเสริมได้อีกอย่างหนึ่ง และมักทำกันในสมาชิกของแต่ละครัวเรือนหนึ่งเท่านั้น ปัจจุบันเครื่องจักสานไม้ไผ่ได้นำ เทคโนโลยีที่เป็นเครื่องมือ เครื่องทุ่นแรงเข้ามาเสริมใช้ในการจักเส้นตอก ทำให้การสานเร็วขึ้นการใช้ที่เสียดตอกกว้าง และที่เสียดตอกหนาบาง เป็นการประยุกต์เครื่องทุ่นแรง โดยการใช้มีดบังคับให้เส้นตอกมีขนาดกว้างเท่ากันทุกเส้น สามารถบังคับให้เส้นตอกเล็กสุดหรือบางสุด โดยคนไม่สามารถทำได้ ถึงทำได้ก็ใช้เวลามากเกินความจำเป็น ผลิตภัณฑ์จักสานไม้ไผ่ที่ทำออกมาจึงดูสวยงามและพัฒนาขึ้น

ดังนั้น เพื่อเป็นการส่งเสริม สนับสนุน และตอบสนองกับความต้องการของประชาชนกลุ่มเป้าหมาย จึงได้จัดโครงการศูนย์ฝึกอาชีพชุมชน หลักสูตรพัฒนาอาชีพ วิชาการจักสาน จำนวน ๒๐ ชั่วโมง เพื่อเป็นการให้ความรู้ ความเข้าใจ และพัฒนาอาชีพให้กับประชาชนกลุ่มเป้าหมายและผู้สนใจในตำบลให้สามารถนำไปประกอบเป็นอาชีพ พัฒนาอาชีพ เพื่อก่อให้เกิดรายได้กับตนเองและครอบครัว เป็นการสร้างอาชีพให้เกิดความมั่นคงต่อไป

หลักการของหลักสูตร

๑. เป็นหลักสูตรที่เน้นการบูรณาการให้สอดคล้องกับศักยภาพด้านต่าง ๆ ด้าน ได้แก่ ศักยภาพของทรัพยากรธรรมชาติ ศักยภาพของพื้นที่ตามลักษณะภูมิอากาศ ศักยภาพภูมิประเทศและทำเล ที่ตั้ง ศักยภาพของศิลปะ วัฒนธรรม ประเพณี และวิถีชีวิตและศักยภาพของทรัพยากรมนุษย์ในแต่ละพื้นที่

๒. เน้นการฝึกปฏิบัติจริง เพื่อให้ผู้เรียนเกิดความรู้ ความเข้าใจ และสามารถนำไปประกอบอาชีพให้เกิดรายได้ที่มั่นคง และยั่งยืนในอาชีพ

๓. ส่งเสริมให้มีความร่วมมือในการดำเนินงานร่วมกับภาคีเครือข่าย

จุดมุ่งหมาย

1. เพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้ความเข้าใจในเรื่องการเลือกประเภทของไม้ไผ่มาใช้ในการจักสานผลิตภัณฑ์จากไม้ไผ่ได้
2. เพื่อให้ผู้เรียนมีทักษะในการจักสาน เป็นความรู้ในการสร้างอาชีพได้
3. เพื่อให้ผู้เรียนได้นำวัสดุจากธรรมชาติที่อยู่ในท้องถิ่นมาใช้ให้เกิดประโยชน์

กลุ่มเป้าหมาย

ประชาชนกลุ่มสนใจ ในพื้นที่ตำบลนาทับโฮ

ระยะเวลา

ภาคทฤษฎี ๑๐ ชั่วโมง

ภาคปฏิบัติ ๑๐ ชั่วโมง

รวม ๒๐ ชั่วโมง

โครงสร้างหลักสูตรการจักสาน

เรื่อง	จุดประสงค์การเรียนรู้	เนื้อหา	การจัดกระบวนการเรียนรู้	ชั่วโมง	
				ทฤษฎี	ปฏิบัติ
๑. ช่องทางการประกอบอาชีพ	๑.เพื่ออธิบายความสำคัญในการประกอบอาชีพ ๒.เพื่อให้ผู้เรียนสามารถวิเคราะห์ความเป็นไปได้ในการประกอบอาชีพจักสาน ๓.เพื่อให้ผู้เรียนบอกแหล่งเรียนรู้การประกอบอาชีพจักสาน	๑.ความสำคัญในการประกอบอาชีพ ๒.แนวโน้มความเป็นไปได้ในการประกอบอาชีพจักสาน ๓.แหล่งเรียนรู้เกี่ยวกับการประกอบอาชีพจักสาน	๑. วิทยากรอธิบายพร้อมนำเสนอเอกสาร สื่อ เรื่องความสำคัญในการประกอบอาชีพและแนวโน้มความเป็นไปได้ในการประกอบอาชีพจักสาน ๒.ผู้เรียนศึกษาและหาข้อมูลแหล่งเรียนรู้การประกอบอาชีพจักสาน	๓	๑

เรื่อง	จุดประสงค์การเรียนรู้	เนื้อหา	การจัดกระบวนการเรียนรู้	ชั่วโมง	
				ทฤษฎี	ปฏิบัติ
๒. ทักษะการประกอบอาชีพ	๑. เพื่อให้ผู้เรียนสามารถอธิบายเตรียมไม้ไผ่เพื่อการจักสานได้ ๒. เพื่อให้ผู้เรียนสามารถเลือกรูปทรงและลวดลายผลิตภัณฑ์เหมาะสม ๓. เพื่อให้ผู้เรียนสามารถจักสานภาชนะในลวดลายต่าง ๆ	- การเตรียมไม้ไผ่และเหลาไม้ไผ่เพื่อจักสาน - รูปทรงของงานจักสานผลิตภัณฑ์ไม้ไผ่ - ลวดลายผลิตภัณฑ์จากไม้ไผ่ - การจักสานผลิตภัณฑ์จากไม้ไผ่เป็นภาชนะ รูปทรงต่าง	๑. วิทยากรอธิบายและสาธิตการเหลาไม้ไผ่ และแบ่งกลุ่มให้ผู้เรียนฝึกเหลาไม้ไผ่วิทยากรรูปทรงรูปแบบในการจักสานและการเลือกรูปแบบที่เหมาะสมสำหรับงานจักสาน วิทยากรอธิบายสาธิต ให้ผู้เรียนฝึกปฏิบัติ วิทยากรตรวจสอบและแนะนำเพิ่มเติม	๓	๔
๓. การบริหารจัดการในการประกอบอาชีพ	- เพื่อให้ผู้เรียนสามารถบอกและอธิบายต้นทุนกำไร ในการจักสานไม้ไผ่และการออกแบบแปรรูปผลิตภัณฑ์และกำหนดจำหน่ายเครื่องจักสานได้ - เพื่อให้ผู้เรียนเห็นคุณค่าภูมิปัญญาท้องถิ่นของการจักสานผลิตภัณฑ์จากไม้ไผ่	ตอนที่ ๓ เทคนิคการออกแบบและวิธีการจักสานไม้ไผ่และการออกแบบแปรรูปผลิตภัณฑ์ ต้นทุน กำไร ในการจักสานไม้ไผ่และการกำหนดราคาจำหน่ายเครื่องจักสานแนวทางการสืบสานการทำงานเป็นภูมิปัญญาท้องถิ่นต่อ	- วิทยากรอธิบายการคำนวณต้นทุนค่าแรงในการทำผลิตภัณฑ์ในแต่ละชิ้นงานและอธิบายวิธีกำหนดราคาขาย - ผู้เรียนฝึกคำนวณต้นทุน ค่าแรง ในการทำผลิตภัณฑ์ในแต่ละชิ้นงานและฝึกกำหนดราคาจำหน่ายโดยให้สอดคล้องกับราคาตามท้องตลาด - ให้ผู้เรียนเรียนรู้แนวทางในการสืบสานการจักสานผลิตภัณฑ์ไม้ไผ่ให้เป็นภูมิ	๒	๓
๔. โครงการประกอบอาชีพ	๔.๑ บอกความสำคัญของโครงการอาชีพได้ ๔.๒ บอกประโยชน์ของโครงการอาชีพได้	๔.๑ ความสำคัญของโครงการอาชีพทำการจักสาน ๔.๒ ประโยชน์ของโครงการอาชีพการจักสาน	๔.๑ จัดให้ผู้เรียนศึกษาเนื้อหาจากใบความรู้ เรื่อง ความสำคัญของโครงการอาชีพ ประโยชน์ของโครงการอาชีพ องค์ประกอบของโครงการอาชีพ แล้วจัดกิจกรรม	๒	๒

เรื่อง	จุดประสงค์การเรียนรู้	เนื้อหา	การจัดกระบวนการเรียนรู้	ชั่วโมง	
				ทฤษฎี	ปฏิบัติ
	๔.๓ บอกองค์ประกอบของโครงการอาชีพได้ ๔.๔ อธิบายความหมายขององค์ประกอบของโครงการอาชีพได้ ๔.๕ อธิบายลักษณะการเขียนที่ดีขององค์ประกอบของโครงการอาชีพได้ ๔.๖ เขียนโครงการในแต่ละองค์ประกอบให้เหมาะสมและถูกต้องได้ ๔.๗ ตรวจสอบความเหมาะสมและความสอดคล้องของโครงการอาชีพได้	๔.๓ องค์ประกอบของโครงการอาชีพทำการจักสาน ๔.๔ การเขียนโครงการอาชีพทอผ้า ๔.๕ การประเมินความเหมาะสมและสอดคล้องของโครงการอาชีพทอผ้า	๔.๒ จัดกิจกรรมการสนทนาแลกเปลี่ยนข้อมูลความคิดเห็นเพื่อสร้างแนวคิดในการดำเนินกิจกรรมการเรียนรู้ ๔.๓ จัดให้ผู้เรียนศึกษาสาระข้อมูลจากใบความรู้ เรื่องตัวอย่างการเขียนโครงการอาชีพที่ดี เหมาะสม และถูกต้อง พร้อมจัดการอภิปรายเพื่อสรุปแนวคิดเป็นแนวทางในการเขียนโครงการอาชีพที่ดี เหมาะสม และถูกต้อง ๔.๔ จัดให้ผู้เรียนฝึกปฏิบัติการเขียนโครงการอาชีพ ๔.๕ กำหนดให้ผู้เรียนฝึกปฏิบัติการประเมินความเหมาะสมและสอดคล้องของโครงการอาชีพ ๔.๖ จัดให้ผู้เรียนปรับปรุงโครงการอาชีพ ให้มีความเหมาะสมและถูกต้อง ๔.๗ กำหนดให้ผู้เรียนเขียนโครงการอาชีพของตนเอง เพื่อเสนอขอรับการสนับสนุนงบประมาณดำเนินงานอาชีพ		

วิธีการจัดการกระบวนการเรียนรู้

๑. บรรยาย
๒. สาธิต
๓. ฝึกปฏิบัติ

สื่อการเรียนรู้

๑. เอกสารประกอบการเรียนรู้ , ใบความรู้ , สื่ออิเล็กทรอนิกส์ เรื่อง วัสดุในการจักสาน , การจักสาน
๒. ภูมิปัญญาท้องถิ่น , สื่อบุคคล , วิทยากรผู้ชำนาญด้านการจักสาน
๓. ศึกษาดูงานจากแหล่งเรียนรู้

การวัดผลประเมินผล

๑. การประเมินความรู้ภาคทฤษฎีระหว่างเรียนและจบหลักสูตร
๒. การประเมินผลระหว่างเรียนจากการปฏิบัติงานที่มีคุณภาพเพียงพอ สามารถสร้างรายได้ให้กับตนเอง
ความสำเร็จของการปฏิบัติและจบหลักสูตร

การจบหลักสูตร

๑. มีเวลาเรียนและฝึกปฏิบัติตามหลักสูตรไม่น้อยกว่าร้อยละ ๘๐
๒. มีผลการประเมินผ่านตลอดหลักสูตร ไม่น้อยกว่าร้อยละ ๘๐

เอกสารหลักฐานการศึกษา

๑. หลักฐานการประเมินผล
๒. วุฒิบัตรออกโดยสถานศึกษา
๓. ทะเบียนคุมวุฒิบัตร

การเทียบโอน

ผู้เรียนที่จบหลักสูตรนี้สามารถนำไปเทียบโอนผลการเรียนรู้กับหลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับ
การศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๑ ในสาระการประกอบอาชีพวิชาเลือกที่สถานศึกษาได้จัดทำขึ้น

หนังสือรับรองหลักสูตร

ศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอรัตนวาปี ได้พัฒนาปรับปรุงและรวบรวมหลักสูตร วิชาการจก
สถาน กลุ่มสนใจ จำนวน ๒๐ ชั่วโมง ซึ่งเป็นหลักสูตรที่สอดคล้องกับสภาพบริบทและสภาพแวดล้อมของชุมชน
เพื่อใช้ในการจัดการเรียนการสอนการศึกษาเพื่อพัฒนาอาชีพ รูปแบบกลุ่มสนใจได้

ศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอรัตนวาปี ขอขอบคุณทุกท่านที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการพัฒนา
หลักสูตรในครั้งนี้ ประกอบด้วยวิทยากรวิชาชีพ ครู กศน.ตำบล เจ้าหน้าที่งานการศึกษาต่อเนื่อง เป็นหลักสูตร
ที่ผ่านการเห็นชอบจากคณะกรรมการสถานศึกษาและอนุมัติโดยผู้บริหารสถานศึกษา สามารถนำไปใช้ในการ
จัดกิจกรรมการเรียนการสอนวิชาชีพต่อไป

ลงชื่อ.....ผู้เสนอหลักสูตร
(นางสาวกัญญ์วรา ชัยจันทา)
(ครู กศน.ตำบล)

ลงชื่อ.....ผู้อนุมัติหลักสูตร
(นายทศรัศมี คงยก)
ครู รักษาการในตำแหน่ง
ผู้อำนวยการสถานศึกษา กศน.อำเภอรัตนวาปี
ปฏิบัติหน้าที่ผู้อำนวยการสถานศึกษา สกร.อำเภอรัตนวาปี

ลงชื่อ.....ผู้เห็นชอบหลักสูตร
(นายประเทือง นางาม)
(ประธานกรรมการสถานศึกษา)